

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА ТА ІННОВАЦІЙНОЇ
ОСВІТИ

КАФЕДРА ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИХ ДИСЦИПЛІН

ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ (ПРАКТИЧНИХ) ЗАНЯТЬ НАВЧАЛЬНОЇ
ДИСЦИПЛІНИ

ЦИВІЛЬНЕ ТА ТОРГІВЕЛЬНЕ ПРАВО ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Спеціальність: 081 Право

Освітня програма: № 491 «Право» від 25.06.2019р

Форма навчання денна

у 2023/2024 навчальному році

Плани семінарських (практичних) занять
обговорені та схвалені на засіданні
кафедри цивільно-правових дисциплін
протокол від 28.08.2023 № 1

Керівник кафедри
Володимир КИЯН

(підпис)

Дніпро – 2023

Цивільне та торгівельне право зарубіжних країн// Плани семінарських (практичних) занять для денної форми навчання. – Дніпро: Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2023. –с.

РОЗРОБНИКИ:

Наталія Обушенко, професор кафедри цивільно-правових дисциплін,
доктор юридичних наук, доцент

ТЕМА 1. ЦИВІЛЬНЕ І ТОРГОВЕЛЬНЕ ПРАВО, ЯК ГАЛУЗІ ПРИВАТНОГО ПРАВА. ОСНОВНІ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВІ СИСТЕМИ СУЧАСНОСТІ.

Семінарське заняття № 1 – 2 год.

План

1. Поняття цивільного та торгового права.
2. Місце цивільного та торгового права в системі правових галузей.
3. Предмет, методи і функції цивільного та торгового права.
4. Поняття цивільно-правової системи (сім'ї).
5. Основні складові цивільно-правової системи.
6. Основні цивільно-правові системи сучасного світу.
7. Місце цивільного права України серед цивільно-правових систем сучасності.
8. Тенденції розвитку сучасних цивільно-правових систем.
9. Загальна характеристика континентальної (романо-германської) системи.
10. Поділ континентального права на приватне й публічне.
11. Рецепція римського приватного права: поняття і види.

Основні поняття, терміни та категорії, що підлягають засвоєнню:
цивільне право є основною складовою приватного права і системи права в цілому, норми, які регулюють майнові та особисті немайнові відносини, інститут оголошення громадянина померлим, договірне право, право власності, деліктне право, країни англо-американської правової системи, доктрина зарубіжних країн, цивільне право, торговельне право, цивільно-правова система (сім'я).

Завдання для самостійної роботи до Теми 1:

Скласти таблиці:

1. Порівняльна характеристика зобов'язання із заподіяння шкоди у праві ФРН, Франції, Англії та США.
2. Порівняльна характеристика оферти та акцепту у цивільному праві ФРН, Франції, Англії та США.
3. Порівняльна характеристика представництва у зарубіжних країнах.

Теми для написання рефератів:

1. Місце українського цивільного права серед сучасних цивільно-правових систем.
2. Загальні риси континентальної цивільно-правової системи.
3. Особливості романської та германської цивільно-правових підсистем.

4. Загальна характеристика англо-американської цивільно-правової системи.
5. Особливості англійського та американського цивільного права.
6. Загальні риси цивільного права у традиційній правовій системі.
7. Основні риси цивільного права у мусульманській правовій сім'ї.

Індивідуальні завдання до Теми 1:

Теоретичні питання для самоконтролю:

1. Основні цивільно – правові системи сучасності.
2. Поняття цивільно-правової сім'ї та її основні складові.
3. Загальна характеристика англо-американської та континентальної цивільно –правової системи.
4. Загальні риси інших цивільно-правових систем.

Семінарське заняття № 2 – 2 год.

План

1. Пряма, опосередкована й латентна (прихована) рецепція.
2. Романська підсистема цивільного права.
3. Германська підсистема цивільного права.
4. Загальна характеристика англо-американської системи цивільного права.
5. Загальне право і право справедливості, прецедентне та статутне право Великобританії.
6. Роль судового прецеденту в англо-американській системі.
7. Тенденції розвитку англо-американської доктрини цивільного права.
8. Східноєвропейська система цивільного права: поняття та загальні риси.
9. Центральноевропейська система цивільного права: загальна характеристика.

Основні поняття, терміни та категорії, що підлягають засвоєнню:

Континентальна цивільно-правова система, мусульманська цивільно-правова система, східноєвропейська цивільно-правова система, тенденція до уніфікації національних правових систем, найголовнішими і найпоширенішими цивільноправовими сім'ями є романо-германська та англо-саксонська, в романо-германській правовій системі існує поділ на публічне та приватне право, а в англо-саксонській ні, в романогерманській правовій системі існує галузь цивільного права, а в англосаксонській системі такого чіткого поділу немає, в ній доцільніше використовувати поділ на інститути.

Завдання для самостійної роботи до Теми 1:

Підготуйте реферативні повідомлення (есе) за матеріалами публікацій в наукових періодичних виданнях, в яких висвітлюються сучасні проблеми цивільного та торговельного права зарубіжних країн.

Індивідуальні завдання до Теми 1:

1. Підготуйте мультимедійну презентацію за даною темою.
2. Скласти 5 задач за даною темою.

ТЕМА 2. ДЖЕРЕЛА ЦИВІЛЬНОГО І ТОРГОВОГО ПРАВА ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН.

Семінарське заняття № 1 – 2 год.

План

1. Поняття джерел цивільного і торгового права зарубіжних країн.
2. Закони. Адміністративні акти.
3. Судовий прецедент. Судова практика.
4. Звичаї та звичаєвості.
5. Співвідношення різних джерел права в країнах континентальної Європи та в країнах англо-американської системи права.
6. Уніфікація норм цивільного і торгового права зарубіжних країн : поняття, види, способи.
7. Джерела цивільного і торгового права в країнах континентальної системи права.
8. Співвідношення цивільних і торгових кодексів зарубіжних країн.

Основні поняття, терміни та категорії, що підлягають засвоєнню:
Закони, Кодекси й галузеві закони, міжнародні угоди — різноманітні договори, конвенції тощо, які стосуються сфери приватного права, інкорпоровані в національні правові системи, унаслідок чого вони стають їх частиною, адміністративні акти нормативного характеру, формуляри — типові договори, які заздалегідь розробляються організаціями й пропонуються контрагенту для підписання, принципи права — основні, вихідні, керівні ідеї, що покладені в основу цивільного й торгового права, які відображаються на рівні правосвідомості, правових норм і правовідносин, судовий прецедент.

Завдання для самостійної роботи до Теми 2:

Скласти термінологічний словник до теми.

Індивідуальні завдання до Теми 2:

Підготувати реферат на одну з тем:

1. Джерела цивільного права країн системи загального права: Англії та США.
2. Джерела цивільного права Франції, Німеччини, Австрії.
3. Роль та значення звичаїв та звичаєвостей, судової практики в регулюванні цивільного права зарубіжних країн.
4. Порівняльна характеристика структури кодифікованих актів цивільного права України, Франції, Німеччини, Австрії.

ТЕМА 3. ФІЗИЧНА ОСОБА В ЦИВІЛЬНОМУ ПРАВІ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН. ЮРИДИЧНІ ОСОБИ ТА ІНШІ ПРАВОВІ ФОРМИ ТОРГОВОЇ (ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ) ДІЯЛЬНОСТІ В ЗАРУБІЖНИХ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИХ СИСТЕМАХ.

Семінарське заняття № 1 – 2 год.

План

1. Поняття фізичної особи в цивільному праві зарубіжних країн.
2. Джерела цивільно-правового статусу фізичних осіб в зарубіжних правових системах.
3. Поняття правоздатності в доктрині цивільного права та законодавстві зарубіжних країн.
4. Основні принципи цивільної правоздатності фізичної особи у праві зарубіжних країн.
5. Позбавлення правоздатності. Правоздатність дитини, яка ще не народилася. Припинення правоздатності фізичної особи.
6. Оголошення особи безвісно відсутньою та померлою. Презумпція безвісної відсутності у цивільному праві Франції.
7. Оголошення громадянина померлим за законодавством Німеччини.
8. Визнання безвісної відсутності та оголошення особи померлою в країнах прецедентного права.
9. Поняття і зміст дієздатності в різних цивільно-правових системах.
10. Особливості дієздатності фізичної особи у праві Франції, Німеччини, Англії, США.
11. Дієздатність осіб при укладенні угод в цивільному праві зарубіжних країн. Види та наслідки угод, укладених з порушенням вимог до дієздатності осіб.

Основні поняття, терміни та категорії, що підлягають засвоєнню:
Фізична особа, правовий статус, цивільно-правовий статус (цивільна правосуб'єктність) фізичної особи, цивільні права та обов'язки (правоздатність), своїми діями набувати та здійснювати їх (дієздатність),

у Німецькому законодавстві використовуються три терміни: правоздатність, дієздатність і деліктоздатність. У Франції закон не розрізняє окремих категорій правоздатності й дієздатності, застосовується єдиний термін «capacité» (у значенні право- та дієздатності), у праві Англії та США правоздатність і дієздатність визначаються єдиним терміном «правова здатність», судова практика виділяє «пасивну правову здатність», яка за змістом відповідає правоздатності, і «активну правову здатність» та «здатність до вчинення правового акту», що відповідають за змістом поняттю дієздатності.

Завдання для самостійної роботи до Тем 3:

Скласти 5 задач за даною темою.

Індивідуальні завдання до Тем 3:

Підготувати реферат на одну з тем:

1. Фізична особа в цивільному праві зарубіжних країн.
2. Цивільна правоздатність громадян за законодавством різних держав.
3. Обсяг дієздатності та правоздатності фізичної особи в різних державах
4. Визнання особи безвісти відсутнім чи оголошення його померлим за законодавством різних держав.

Семінарське заняття №2- 2 год.

План

1. Поняття та ознаки юридичної особи в різних цивільно-правових системах.
2. Незалежність існування юридичної особи у праві США та Англії.
3. Теорії юридичної особи в доктрині цивільного права зарубіжних країн.
4. Теорія фікції юридичної особи. Теорія реальності юридичної особи.
5. Види юридичних осіб в різних цивільно-правових системах світу.
6. Юридичні особи публічного права.
7. Юридичні особи приватного права.
8. Спілки та установи в цивільному праві Німеччини. Товариства та асоціації Франції.
9. Об'єднання із спільною економічною ціллю.
10. Корпорації в праві Англії. Одноособові корпорації. Корпорації та установи США.
11. Способи утворення юридичних осіб в зарубіжних цивільно-правових системах.

Основні поняття, терміни та категорії, що підлягають засвоєнню:

Юридичні особи в праві зарубіжних країн — це передусім різноманітні підприємницькі об'єднання, інститут юридичних осіб, юридична особа (в

праві зарубіжних країн) — це суб'єкт цивільного права, що має притаманні лише йому майнові та інші права й обов'язки, виступає від свого імені та існує незалежно від осіб, що входять до його складу, майнова відокремленість, самостійна майнова відповідальність за угодами, які укладає юридична особа, організаційна єдність, цивільна правоздатність, цивільна процесуальна правоздатність, найменування юридичної особи, реєстрація в процесі утворення юридичної особи, юридичні особи публічного права створюються на підставі публічно-правового акту, юридичні особи приватного права, які виникають за ініціативою приватних осіб створюються одним з таких способів: А) Дозвільний. Для створення юридичних осіб необхідно дозвіл компетентного органу державної влади, який вирішує питання про доцільність утворення нового суб'єкта права. Б) Явочно-нормативний.

Завдання для самостійної роботи до Теми 3:

Підготуйте реферативні повідомлення (есе) за матеріалами публікацій в наукових періодичних виданнях, в яких висвітлюються сучасні проблеми цивільного та торговельного права зарубіжних країн.

Індивідуальні завдання до Теми 3:

1. Скласти термінологічний словник до теми.
2. Підготуйте мультимедійну презентацію за даною темою.

ТЕМА 4. РЕГУЛЮВАННЯ ПРАВА ВЛАСНОСТІ ТА ІНШИХ РЕЧОВИХ ПРАВ У ЦИВІЛЬНОМУ ТА ТОРГІВЕЛЬНОМУ ПРАВІ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРО ЗОБОВ'ЯЗАННЯ В ЦИВІЛЬНОМУ ПРАВІ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН.

Семінарське заняття № 1 – 2 год.

План

1. Поняття та види речових прав у зарубіжних цивільно-правових системах.
2. Абсолютний характер речових прав. Право слідування та право переваги в речових правах.
3. Об'єкти речових прав в цивільному праві зарубіжних країн.
4. Класифікація об'єктів речового права. Рухоме й нерухоме майно в цивільному праві різних зарубіжних країн.
5. Реальне та персональне майно в англійському праві.
6. Поняття та види цінних паперів в країнах романо-германської системи.
7. Оборотні документи в англо-американській цивільно-правовій системі.

8. Поняття та зміст права власності в зарубіжних правових системах.

9. Виключні повноваження власника. Тенденції розвитку права власності в сучасних цивільно-правових системах світу.

10. Форми права власності в зарубіжних країнах. Обмеження повноважень власника в законодавстві зарубіжних країн.

Основні поняття, терміни та категорії, що підлягають засвоєнню:
поняття й види речових прав у зарубіжних цивільно-правових системах, класифікація об'єктів речового права, право власності в зарубіжних правових системах і тенденції його розвитку, захист права власності в романо-германській та англо-американській цивільно-правових системах, права на чужі речі в зарубіжних правових системах, інститут довірчої власності в праві Англії та США, цивільне зобов'язання, речові права за характером своєї дії належать до так званих абсолютних прав, тоді як зобов'язальні — до відносних; об'єктом речового права завжди є індивідуально визначена річ. Власник та інші носії речових прав можуть розраховувати на утримання усіма іншими від вчинення дій, що перешкоджають здійсненню належних їм правомочностей; усі інші учасники правовідносин протистоять носію речового права як зобов'язані суб'єкти. Абсолютний характер речових прав виявляється й у праві слідування та праві переваги.

Завдання для самостійної роботи до Теми 4:

Підготуйте мультимедійну презентацію за даною темою.

Індивідуальні завдання до Теми 4:

Підготувати реферат на одну з тем:

1. Юридична особа та інші правові форми підприємницької діяльності в цивільному праві зарубіжних країн: поняття та види.

2. Порядок і способи створення юридичної особи за законодавством різних держав.

3. Характерні риси публічного підприємства та його аналогів в країнах перехідної економіки.

4. Види господарських товариств (АТ, ТОВ, ТДВ, повне та командитне товариство), види торгових товариств у правових системах зарубіжних країн.

5. Спільні та відмінні риси торгової реєстрації країн розвинених ринкових відносин та державної реєстрації суб'єктів підприємництва країн перехідної економіки.

6. Комерсанти, торгові товариства за законодавством Франції, Німеччини, Англії та США.

7. Особливості правового статусу компаній та товариств (partnership) за правом Англії.

8. Правові форми участі держави в цивільних правовідносинах в цивільному праві зарубіжних країн.

План

1. Підстави набуття права власності.
2. Набувальна давність у цивільному праві зарубіжних країн.
3. Захист права власності.
4. Віндикаційний та негаторний позови в романо-германській цивільно-правовій системі.
5. Загальні позови з правопорушень в англо-американській системі права.
6. Поняття та види зобов'язань у різних правових системах.
7. Підстави виникнення зобов'язань.
8. Зобов'язання із договору та квазидоговору, делікту та квазиделікту в цивільному праві Франції.
9. Зобов'язання із закону, угоди, делікту, безпідставного збагачення та ведення чужих справ без доручення у праві Німеччини.
10. Зобов'язання із деліктів, договорів та квазидоговорів в англо-американській цивільно-правовій системі.
11. Класифікація зобов'язань в різних правових системах.

Основні поняття, терміни та категорії, що підлягають засвоєнню:

Право користування (узус) — право користування чужою річчю, проживання в чужому будинку для задоволення власних потреб (чи потреб своєї сім'ї) без права одержання прибутку від такого користування. Від узусу відрізняють узуфрукт — довічне чи строкове право користування чужою річчю з вилученням доходів та обов'язком зберігати її; це найбільш повне право на чужу річ, яке залишає власнику лише формальне, так зване «голе» право власності; власник має тільки юридичну можливість контролювати користувача (узуфруктарія), довірча власність, довірча власність виникає різними способами: на підставі особистого волевиявлення засновника за його життя (inter vivos) або на випадок смерті (mortis causa), внаслідок закону (логічно виведений траст — resulting trust; конструктивний траст — constructive trust), на основі договору, у романо-германській правовій системі зобов'язальне право є одним із фундаментальних інститутів, тоді як в англо-американському праві не існує аналогів навіть самого терміна «зобов'язання» і, звідси, не можна говорити про існування чітко окресленого інституту зобов'язального права.

Завдання для самостійної роботи до Теми 4:

Підготуйте реферативні повідомлення (есе) за матеріалами публікацій в наукових періодичних виданнях, в яких висвітлюються сучасні проблеми господарського права.

Індивідуальні завдання до Теми 4:

Теоретичні питання для самоконтролю:

1. Які права вважаються речовими ?
2. Що відноситься до об'єктів права власності та інших речових прав ?
3. За якими юридичними підставами набувається майно ?
4. Якими юридичними засобами захищається право власності ?
5. Що входить до понять прав на чужі речі за законодавством різних країн ?
6. Який зміст обмежених речових прав і які з них найбільш розповсюджені ?

ТЕМА № 5 ДОГОВІРНЕ ПРАВО В СИСТЕМІ ЗОБОВ'ЯЗАЛЬНОГО ПРАВА.

Семінарське заняття № 1 – 2 год.

План

1. Умови і принципи виконання зобов'язань в зарубіжних правових системах.
2. Наслідки невиконання зобов'язань.
3. Цивільно-правова відповідальність за невиконання чи неналежне виконання зобов'язань.
4. Збитки в цивільному праві зарубіжних країн.
5. Компенсаторні та мораторні, конкретні та абстрактні збитки.
6. Поняття договорів в цивільному праві зарубіжних країн.
7. Класифікація договорів.
8. Односторонні та синалагматичні (двосторонні), оплатні та безоплатні, консенсуальні та реальні, мінові та ризикові договори в країнах континентальної Європи.
9. Класифікація договорів в англо-американській системі права.
10. Зміст договору.

Основні поняття, терміни та категорії, що підлягають засвоєнню:

Єдиним для всіх країн є поняття шкоди, яке охоплює витрати, понесені кредитором та втрату, пошкодження (зменшення вартості) його майна (пряма, позитивна шкода), а також неотримані кредитором доходи, які він міг би отримати, якби боржник належно виконав зобов'язання (упущена вигода), завдаток, неустойка, застава, класифікація договорів, в усіх правових системах договір є формою зобов'язальних відносин і, відповідно, як правовідношення, має структуру, яка включає суб'єктів, об'єкт (предмет) і зміст. Суб'єктами договору є його учасники, що виступають у ролі кредитора і боржника. Об'єкти договору в правовій

доктрині зарубіжних країн розглядається частіше як предмет договору — речі чи послуги, які передаються чи виконуються.

Завдання для самостійної роботи до Теми 5:

Підготувати зразки процесуальних документів:

- Скласти проект договору позики;
- Скласти проект договору купівлі-продажу;
- Скласти проект договору підряду.

Індивідуальні завдання до Теми 5:

Підготувати реферат на одну з тем:

1. Поняття зобов'язання в цивільному праві України та інших держав.
2. Загальні положення про зобов'язання в цивільному праві зарубіжних країн
3. Договір в цивільному праві різних країн (поняття, види, структура, зміст договору).
4. Договір купівлі-продажу в міжнародному торговому праві.
5. Порівняльна характеристика договору майнового найму за законодавством різних держав.

Семінарське заняття № 1 – 2 год.

План

1. Істотні, звичайні та випадкові умови договору в цивільному праві країн романо-германської системи.
2. Істотні, прості та такі, що припускаються умови договору в англо-американській системі права.
3. Значення договору. Укладення договору.
4. Оферта та акцепт у цивільному праві зарубіжних країн.
5. Умови дійсності договору в зарубіжних цивільно-правових системах.
6. Вимоги до суб'єктів договору.
7. Правове значення змісту договору. Воля та волевиявлення в договорі.
8. Форма договору та її значення.
9. Законна підстава договору (кауза) в країнах континентальної Європи.
10. Зустрічна винагорода у договорі в англо-американській системі права.

Основні поняття, терміни та категорії, що підлягають засвоєнню:

Договір як зобов'язальне правовідношення виникає внаслідок погоджених дій кількох сторін, що зумовлює певну процедуру його вчинення, яка в усіх правових системах охоплює кілька стадій. Початком договірного процесу є ініціатива однієї зі сторін у вигляді пропозиції іншій стороні (сторонам) укласти відповідну угоду. Дана пропозиція вважається офертою і є першою стадією в процедурі укладання договору. Сторона, від

якої виходить оферта (**оферент**), з моменту її подання стає зобов'язаною виконати все, що було в ній обіцяне, і до закінчення певного строку не може відмовитися від зробленої пропозиції. Другою стадією укладення договору є відповідь на пропозицію зі згодою укласти договір — **акцепт, цесія** (відступлення права вимоги) або переведення боргу (зміна боржника в зобов'язанні), строки виконання зобов'язання, у більшості країн основними засобами забезпечення зобов'язань є **завдаток, неустойка, порука, гарантія, застава, утримання**, доктрина деяких країн відносить до них також **страхування комерційних ризиків, акредитив, вексель, чек, резервування права власності, платіж до відвантаження товару, факторинг і т. ін.**

Завдання для самостійної роботи до Теми 5:

Теоретичні питання для самоконтролю:

- Що таке зобов'язання, які види зобов'язань відомі різним правовим системам?
- У чому особливості грошових зобов'язань?
- Що таке принцип номіналізму грошових зобов'язань?

Індивідуальні завдання до Теми 5:

Законспектувати у вигляді таблиці види договорів у різних правових системах. Вказати на різницю у розумінні договору у праві країн континентальної Європи та Англії

Співвідношення понять: договір, контракт, угода, правочин.

Відмінність правочину від адміністративного акту та юридичного вчинку.

Недійсні правочини та правові наслідки визнання правочину недійсним.

Удавані правочини.

Рекомендована література до Теми 1:

1. Цивільний кодекс України № 435-IV від 16.01.2003, в редакції від 01.08.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>.
2. Господарський кодекс України № 436-IV від 16.01.2003, в редакції від 01.08.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>.
3. Сімейний кодекс України: Закон України від 10.01.2002, в редакції від, в редакції від 19.02.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text>.
4. Про виконання та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23.02.06 р. № 3447-IV. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua>

Базова література:

1. Васильєва В.В. Договір як особливий юридичний факт. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Право. 2012. Випуск 19. Том 2. с.28-30.

2. Васильєва В. В. Договір як підстава виникнення цивільно-правового зобов'язання: автореф. дис. ....12.00.03. К, 2013. 20 с.

3. Деякі питання визначення цивільних правовідносин як різновиду правовідносин // <http://www.reallook.com.ua/4758/deyaki-pitannya-viznachennyacivilnix-pravovidnosin-yak-riznovidu-pravovidnosin/>

4. Дмитренко В. Видові ознаки правовідносин (цивільно-правовий аспект). Юридичний вісник України. 2004. № 39. С. 29–34.

5. Жилінкова І. Комплексні цивільні правовідносини: поняття, структура, ознаки. Право України. 2010. № 12. С. 11-17.

6. Жилінкова І.В. Цивільні правовідносини // Цивільне право України: Підручник. У 2 т. / За заг. ред. В.І. Борисової, І.В. Спасибо-Фатєєвої, В.Л. Яроцького. Т.1. К: Юрінком Інтер, 2010. С. 81–91.

7. Завальний А. Юридичні факти: історичні та сучасні аспекти розуміння. Право України. 2006. № 1. С. 113–116.

Допоміжна література:

1. Кочергіна В. Правові акти як підстави виникнення цивільних прав та обов'язків: поняття, природа, класифікація. Підприємництво, господарство і право. 2009. №6. 2. Коструба А. Правоприпиняюча властивість юридичних фактів у цивільному праві України (в аспекті поділу на дії та події). Право України. 2011. № 6.

3. Коструба А. Ознаки правоприпиняючих юридичних фактів. Підприємництво, господарство, право. 2011. № 2.

4. Коструба А.В. Юридичні факти в механізмі правоприпинення цивільних правовідносин: монографія. К.: Ін Юре, 2014. 376 с.

5. Надьон В.В. Суб'єктивний обов'язок як елемент змісту цивільних правовідносин. Харків: Право, 2017. 392 с.

6. Пленюк М.Д. Юридичні факти як підстави виникнення цивільно-правових зобов'язань (теоретичні та практичні засади): дис. ... доктора юрид. наук: 12.00.03. Київ, 2016. 426 с.

7. Погребняк В.Я. Виникнення, перехід та припинення суб'єктивних цивільних прав: дис. ... доктора юрид. наук: 12.00.03. Харків, 2021. 445 с.

Ресурси в інтернеті

Верховна Рада України <http://www.rada.gov.ua>

Верховний Суд <http://www.supreme.court.gov.ua>

Кабінет Міністрів України <http://www.kmu.gov.ua>

Міністерство юстиції України <http://www.minjust.gov.ua>

Інформаційно-пошукова системи по законодавству "Ліга": <http://www.liga.kiev.ua/>

Єдиний державний реєстр судових рішень <http://reyestr.court.gov.ua>
<https://protocol.ua>

Рекомендована література до Теми 2:

1. Цивільний кодекс України № 435-IV від 16.01.2003, в редакції від 01.08.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>.

2. Господарський кодекс України № 436-IV від 16.01.2003, в редакції від 01.08.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>.

3. Сімейний кодекс України: Закон України від 10.01.2002, в редакції від, в редакції від 19.02.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text>.

4. Про виконання та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23.02.06 р. № 3447-IV. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua>

Базова література:

1. Бернхем В. Вступ до права та правової системи США. – К., 2005.

2. Васильєва В.В. Договір як особливий юридичний факт. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Право. 2012. Випуск 19. Том 2. с.28-30.

3. Васильєва В. В. Договір як підстава виникнення цивільно-правового зобов'язання: автореф. дис. ....12.00.03. К, 2013. 20 с.

4. Деякі питання визначення цивільних правовідносин як різновиду правовідносин // <http://www.reallook.com.ua/4758/deyaki-pitannya-viznachennyacivilnix-pravovidnosin-yak-riznovidu-pravovidnosin/>

5. Дмитренко В. Видові ознаки правовідносин (цивільно-правовий аспект). Юридичний вісник України. 2004. № 39. С. 29–34.

5. Жилінкова І. Комплексні цивільні правовідносини: поняття, структура, ознаки. Право України. 2010. № 12. С. 11-17.

7. Жилінкова І.В. Цивільні правовідносини // Цивільне право України: Підручник. У 2 т. / За заг. ред. В.І. Борисової, І.В. Спасибо-Фатєєвої, В.Л. Яроцького. Т.1. К: Юрінком Інтер, 2010. С. 81–91.

8. Завальний А. Юридичні факти: історичні та сучасні аспекти розуміння. Право України. 2006. № 1. С. 113–116.

Допоміжна література:

1. Кочергіна В. Правові акти як підстави виникнення цивільних прав та обов'язків: поняття, природа, класифікація. Підприємництво, господарство і право. 2009. №6. 2. Коструба А. Правоприпиняюча властивість юридичних фактів у цивільному праві України (в аспекті поділу на дії та події). Право України. 2011. № 6.

3. Коструба А. Ознаки правоприпиняючих юридичних фактів. Підприємництво, господарство, право. 2011. № 2.

4. Коструба А.В. Юридичні факти в механізмі правоприпинення цивільних правовідносин: монографія. К.: Ін Юре, 2014. 376 с.

5. Надьон В.В. Суб'єктивний обов'язок як елемент змісту цивільних правовідносин. Харків: Право, 2017. 392 с.

6. Пленюк М.Д. Юридичні факти як підстави виникнення цивільно-правових зобов'язань (теоретичні та практичні засади): дис. ... доктора юрид. наук: 12.00.03. Київ, 2016. 426 с.

7. Погребняк В.Я. Виникнення, перехід та припинення суб'єктивних цивільних прав: дис. ... доктора юрид. наук: 12.00.03. Харків, 2021. 445 с.

8. Теоретичні та практичні проблеми правового забезпечення соціально – економічного та політичного розвитку суспільства і держави: Монографія / В. Ф. Опришко, Ф.П. Шульженко, О.О. Гайдулін та ін.; За заг.ред. В. Ф. Опришка, Ф. П. Шульженка. К.: КНЕУ, 2016

9. Харитонов О.Порівняльне право Європи. Посібник. – Х.: Одиссей., 2012.

Ресурси в інтернеті

Верховна Рада України <http://www.rada.gov.ua>

Верховний Суд <http://www.supreme.court.gov.ua>

Кабінет Міністрів України <http://www.kmu.gov.ua>

Міністерство юстиції України <http://www.minjust.gov.ua>

Інформаційно-пошукова системи по законодавству "Ліга":
<http://www.liga.kiev.ua/>

Єдиний державний реєстр судових рішень <http://reyestr.court.gov.ua>
<https://protocol.ua>

Рекомендована література до Теми 3:

1. Цивільний кодекс України № 435-IV від 16.01.2003, в редакції від 01.08.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>.

2. Господарський кодекс України № 436-IV від 16.01.2003, в редакції від 01.08.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>.

5. Сімейний кодекс України: Закон України від 10.01.2002, в редакції від, в редакції від 19.02.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text>.

6. Про виконання та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23.02.06 р. № 3447-ІУ. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua>

Базова література:

1. Бернхем В. Вступ до права та правової системи США. – К., 2005.

2. Васильєва В.В. Договір як особливий юридичний факт. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Право. 2012. Випуск 19. Том 2. с.28-30.

3. Васильєва В. В. Договір як підстава виникнення цивільно-правового зобов'язання: автореф. дис. ....12.00.03. К, 2013. 20 с.

4. Деякі питання визначення цивільних правовідносин як різновиду правовідносин // <http://www.reallook.com.ua/4758/deyaki-pitannya-viznachennyacivilnix-pravovidnosin-yak-riznovidu-pravovidnosin/>

5. Дмитренко В. Видові ознаки правовідносин (цивільно-правовий аспект). Юридичний вісник України. 2004. № 39. С. 29–34.

5. Жилінкова І. Комплексні цивільні правовідносини: поняття, структура, ознаки. Право України. 2010. № 12. С. 11-17.

7. Жилінкова І.В. Цивільні правовідносини // Цивільне право України: Підручник. У 2 т. / За заг. ред. В.І. Борисової, І.В. Спасибо-Фатєєвої, В.Л. Яроцького. Т.1. К: Юрінком Інтер, 2010. С. 81–91.

8. Завальний А. Юридичні факти: історичні та сучасні аспекти розуміння. Право України. 2006. № 1. С. 113–116.

Допоміжна література:

1. Кочергіна В. Правові акти як підстави виникнення цивільних прав та обов'язків: поняття, природа, класифікація. Підприємництво, господарство і право. 2009. №6. 2. Коструба А. Правоприпиняюча властивість юридичних фактів у цивільному праві України (в аспекті поділу на дії та події). Право України. 2011. № 6.

3. Коструба А. Ознаки правоприпиняючих юридичних фактів. Підприємництво, господарство, право. 2011. № 2.

4. Коструба А.В. Юридичні факти в механізмі правоприпинення цивільних правовідносин: монографія. К.: Ін Юре, 2014. 376 с.

5. Надьон В.В. Суб'єктивний обов'язок як елемент змісту цивільних правовідносин. Харків: Право, 2017. 392 с.

6. Пленюк М.Д. Юридичні факти як підстави виникнення цивільно-правових зобов'язань (теоретичні та практичні засади): дис. ... доктора юрид. наук: 12.00.03. Київ, 2016. 426 с.

7. Погребняк В.Я. Виникнення, перехід та припинення суб'єктивних цивільних прав: дис. ... доктора юрид. наук: 12.00.03. Харків, 2021. 445 с.

Ресурси в інтернеті

Верховна Рада України <http://www.rada.gov.ua>

Верховний Суд <http://www.supreme.court.gov.ua>

Кабінет Міністрів України <http://www.kmu.gov.ua>

Міністерство юстиції України <http://www.minjust.gov.ua>

Інформаційно-пошукова системи по законодавству "Ліга": <http://www.liga.kiev.ua/>

Єдиний державний реєстр судових рішень <http://reyestr.court.gov.ua>
<https://protocol.ua>

Рекомендована література до Теми 4:

1. Цивільний кодекс України № 435-IV від 16.01.2003, в редакції від 01.08.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>.

2. Господарський кодекс України № 436-IV від 16.01.2003, в редакції від 01.08.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>.

7. Сімейний кодекс України: Закон України від 10.01.2002, в редакції від, в редакції від 19.02.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text>.

8. Про виконання та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23.02.06 р. № 3447-IV. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua>

Базова література:

1. Бернхем В. Вступ до права та правової системи США. – К., 2005.
2. Васильєва В.В. Договір як особливий юридичний факт. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Право. 2012. Випуск 19. Том 2. с.28-30.
3. Васильєва В. В. Договір як підстава виникнення цивільно-правового зобов'язання: автореф. дис. ....12.00.03. К, 2013. 20 с.
4. Деякі питання визначення цивільних правовідносин як різновиду правовідносин // <http://www.reallook.com.ua/4758/deyaki-pitannya-viznachennyacivilnix-pravovidnosin-yak-riznovidu-pravovidnosin/>
5. Дмитренко В. Видові ознаки правовідносин (цивільно-правовий аспект). Юридичний вісник України. 2004. № 39. С. 29–34.
5. Жилінкова І. Комплексні цивільні правовідносини: поняття, структура, ознаки. Право України. 2010. № 12. С. 11-17.
7. Жилінкова І.В. Цивільні правовідносини // Цивільне право України: Підручник. У 2 т. / За заг. ред. В.І. Борисової, І.В. Спасибо-Фатєєвої, В.Л. Яроцького. Т.1. К: Юрінком Інтер, 2010. С. 81–91.
8. Завальний А. Юридичні факти: історичні та сучасні аспекти розуміння. Право України. 2006. № 1. С. 113–116.

Допоміжна література:

1. Кочергіна В. Правові акти як підстави виникнення цивільних прав та обов'язків: поняття, природа, класифікація. Підприємництво, господарство і право. 2009. №6.
2. Коструба А. Правоприпиняюча властивість юридичних фактів у цивільному праві України (в аспекті поділу на дії та події). Право України. 2011. № 6.
3. Коструба А. Ознаки правоприпиняючих юридичних фактів. Підприємництво, господарство, право. 2011. № 2.
4. Коструба А.В. Юридичні факти в механізмі правоприпинення цивільних правовідносин: монографія. К.: Ін Юре, 2014. 376 с.
5. Надьон В.В. Суб'єктивний обов'язок як елемент змісту цивільних правовідносин. Харків: Право, 2017. 392 с.
6. Пленюк М.Д. Юридичні факти як підстави виникнення цивільно-правових зобов'язань (теоретичні та практичні засади): дис. ... доктора юрид. наук: 12.00.03. Київ, 2016. 426 с.
7. Погребняк В.Я. Виникнення, перехід та припинення суб'єктивних цивільних прав: дис. ... доктора юрид. наук: 12.00.03. Харків, 2021. 445 с.
8. Теоретичні та практичні проблеми правового забезпечення соціально – економічного та політичного розвитку суспільства і держави: Монографія / В. Ф. Опришко, Ф.П. Шульженко, О.О. Гайдулін та ін.; За заг.ред. В. Ф. Опришка, Ф. П. Шульженка. К.: КНЕУ, 2016
9. Харитонов О.Порівняльне право Європи. Посібник. – Х.: Одісей., 2012.

Ресурси в інтернеті

Верховна Рада України <http://www.rada.gov.ua>

Верховний Суд <http://www.supreme.court.gov.ua>
Кабінет Міністрів України <http://www.kmu.gov.ua>
Міністерство юстиції України <http://www.minjust.gov.ua>
Інформаційно-пошукова системи по законодавству "Ліга":
<http://www.liga.kiev.ua/>
Єдиний державний реєстр судових рішень <http://reyestr.court.gov.ua>
<https://protocol.ua>

Рекомендована література до Теми 5:

1. Цивільний кодекс України № 435-IV від 16.01.2003, в редакції від 01.08.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>.
2. Господарський кодекс України № 436-IV від 16.01.2003, в редакції від 01.08.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>.
9. Сімейний кодекс України: Закон України від 10.01.2002, в редакції від, в редакції від 19.02.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text>.
10. Про виконання та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23.02.06 р. № 3447-IV. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua>

Базова література:

1. Бернхем В. Вступ до права та правової системи США. – К., 2005.
2. Васильєва В.В. Договір як особливий юридичний факт. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Право. 2012. Випуск 19. Том 2. с.28-30.
3. Васильєва В. В. Договір як підстава виникнення цивільно-правового зобов'язання: автореф. дис. ....12.00.03. К, 2013. 20 с.
4. Деякі питання визначення цивільних правовідносин як різновиду правовідносин // <http://www.reallook.com.ua/4758/deyaki-pitannya-viznachennyacivilnix-pravovidnosin-yak-riznovidu-pravovidnosin/>
5. Дмитренко В. Видові ознаки правовідносин (цивільно-правовий аспект). Юридичний вісник України. 2004. № 39. С. 29–34.
5. Жилінкова І. Комплексні цивільні правовідносини: поняття, структура, ознаки. Право України. 2010. № 12. С. 11-17.
7. Жилінкова І.В. Цивільні правовідносини // Цивільне право України: Підручник. У 2 т. / За заг. ред. В.І. Борисової, І.В. Спасибо-Фатєєвої, В.Л. Яроцького. Т.1. К: Юрінком Інтер, 2010. С. 81–91.
8. Завальний А. Юридичні факти: історичні та сучасні аспекти розуміння. Право України. 2006. № 1. С. 113–116.

Допоміжна література:

1. Кочергіна В. Правові акти як підстави виникнення цивільних прав та обов'язків: поняття, природа, класифікація. Підприємництво, господарство і право. 2009. №6.
2. Коструба А. Правоприпиняюча властивість юридичних фактів у цивільному праві України (в аспекті поділу на дії та події). Право України. 2011. № 6.

3. Коструба А. Ознаки правоприпиняючих юридичних фактів. Підприємництво, господарство, право. 2011. № 2.
4. Коструба А.В. Юридичні факти в механізмі правоприпинення цивільних правовідносин: монографія. К.: Ін Юре, 2014. 376 с.
5. Надьон В.В. Суб'єктивний обов'язок як елемент змісту цивільних правовідносин. Харків: Право, 2017. 392 с.
6. Пленюк М.Д. Юридичні факти як підстави виникнення цивільно-правових зобов'язань (теоретичні та практичні засади): дис. ... доктора юрид. наук: 12.00.03. Київ, 2016. 426 с.
7. Погребняк В.Я. Виникнення, перехід та припинення суб'єктивних цивільних прав: дис. ... доктора юрид. наук: 12.00.03. Харків, 2021. 445 с.
8. Теоретичні та практичні проблеми правового забезпечення соціально – економічного та політичного розвитку суспільства і держави: Монографія / В. Ф. Опришко, Ф.П. Шульженко, О.О. Гайдулін та ін.; За заг.ред. В. Ф. Опришка, Ф. П. Шульженка. К.: КНЕУ, 2016
9. Харитонов О.Порівняльне право Європи. Посібник. – Х.: Одиссей., 2012.

Ресурси в інтернеті

Верховна Рада України <http://www.rada.gov.ua>
Верховний Суд <http://www.supreme.court.gov.ua>
Кабінет Міністрів України <http://www.kmu.gov.ua>
Міністерство юстиції України <http://www.minjust.gov.ua>
Інформаційно-пошукова системи по законодавству "Ліга":
<http://www.liga.kiev.ua/>
Єдиний державний реєстр судових рішень <http://reyestr.court.gov.ua>
<https://protocol.ua>

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Поняття цивільного та торгового права.
2. Місце цивільного та торгового права в системі правових галузей.
3. Система цивільного та торгового права.
4. Поняття та предмет науки цивільного та торгового права.
5. Методи, що використовуються в науці цивільного та торгового права: формально-логічний, порівняльний, системно-структурний, конкретно-соціологічний.
6. Цивільне право та інші юридичні науки.
7. Цивільно-правова система. Характерні риси, притаманні цивільно-правовій системі.
8. Концепція регулювання приватно-правових відносин. Правозастосовча практика. Доктрина.
9. Ступінь впливу римського приватного права на систему цивільного права держави.

10. Види рецепції римського приватного права. Пряма (безпосередня) рецепція. Опосередкована (похідна) рецепція Латентна (прихована) рецепція.

11. Романо-германська цивільно-правова система.

12. Англо-американська цивільно-правова система.

13. Мусульманська цивільно-правова система.

14. Далекосхідна цивільно-правова система.

15. Патріархальна (традиційна) цивільно-правова система.

16. Релігійна та нерелігійна цивільно-правова система.

17. Канонічне право.

18. Інституціональна підсистема.

19. Пандектна підсистема.

20. Континентальне право.

21. Англо-американська цивільно-правова система: загальне право, право справедливості.

22. Система прецедентного права. Судовий прецедент. статутне право рецепція

23. Традиційне (звичаєве) право. правовий звичай.

24. Шаріат. норми про релігійну догматику ісламу норми про основи мусульманської етики і моралі норми про відносини віруючих з Аллахом норми поведінки між мусульманами та немусульманами.

25. Коран. Суна. Іджма. Кіяс.

26. Індійське право. Кастовий порядок.

27. Веди. С্মृति. Дхармасутри. Дхармашастри. Нібандхи. давні місцеві звичаї.

28. Індуське право безпосередньо використовується при розгляді таких питань, як: регламент особистого статусу, включаючи шлюб і розлучення, неповноліття й опікунство, споріднення, усиновлення, сімейна власність, аліментні зобов'язання, спадкування, релігійні інститути, спільна власність, елементи договірної права, кастове право й відлучення від релігії.

29. Єврейське право. Старий Заповіт. Тора. Мидраш.

30. Прецедент як основне джерело англо-американського цивільного права.

31. Становлення та розвиток цивільного прецедентного права в Англії.

32. Статутне право в системі цивільного права Англії.

33. Рецепція англійського цивільного права.

34. Джерела цивільного права (визначення та види джерел).

35. Джерела цивільного права США (загальна характеристика).

36. Джерела цивільного права України. Загальна характеристика Цивільного кодексу України.

37. Елементи цивільних правовідносин та їх загальна характеристика.

38. Джерела цивільного права в країнах Східної Європи.

39. Уніфікований торговельний кодекс США (характеристика та місце в системі цивільного законодавства в США).

40. Характерні особливості структури та змісту Німецького цивільного уложення.
41. Джерела німецького цивільного права (загальна характеристика).
42. Рецепція французького цивільного кодексу.
43. Характерні особливості структури та змісту французького цивільного кодексу.
44. Джерела цивільного права Франції (загальна характеристика).
45. Зобов'язання із заподіяння шкоди у праві ФРН, Франції, Англії та США.
46. Інститут безвісної відсутності (оголошення померлим) громадянина в праві зарубіжних країн.
47. Поняття та зміст дієздатності в різних цивільно-правових системах. Обмеження дієздатності фізичних осіб.
48. Права на чужі речі у зарубіжних правових системах.
49. Правовідносини батьків і дітей в зарубіжних цивільно-правових системах.
50. Захист права власності. Загальні позови з правопорушень в англо-американській системі права.
51. Оферта та акцепт у цивільному праві ФРН, Франції, Англії та США.